

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na četiri arka.

Dopisi se ne vraćaju ako se i ne tičkaju.

Nobiljgovani listovi se neprimaju. Preplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodinu. Izvan caravine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Crednitivo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Nepodplatni se dopisi ne tičkaju. Priposlana se pišma tičkaju po 5 avč. Svaki redak. Oglaš. od 3 redak. stoji 60 avč., za svaki redak više 5 avč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Koristi se ilija poštarskom napunilcom (nasagno pustato) na administraciju „Naša Sloga“. Imo, prošimo i naj. čitka poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpraviljstvu u otvorenom pišmu, sa koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napliše „Reklamacija“.

Govor delegata Vj. Spinčića

izgovoren dan 19. oktobra 1892. u austrijskoj delegaciji u Budimpešti.

Visoka delegaciji! Želim govoriti najprije također nekoliko k upravi Bosne i Hercegovine. Neću mnogo novoga reći prošle obiltnoga govora veleobitajenoga druga dra. Masaryka. Opetovat ću kojšta, ali dobro je, da se čuje i s druge strane, pošto sam ja od drugod svoje obavijesti dobio.

Najprije priobiti ću dvojce, što sam ovdje u Budimpešti po pišmih saznao.

Ivan Pavelić služio je u Bosni i Hercegovini, ujedno sa vojničkom službom od 1879. do prošle godine. Bio je iz neprijateljstva poave krivo od sigurnostnog službenika denunciran, kao sukrivac kod nekoga umora, po dva puta, i oba puta poave nevinim proglašen. Posle prvoga puta je i avanciran. Posle drugoga puta, pošto je sjeđio godinu dana u istražnom zatvoru, i pošto je bio takodjer u svem nevinim proglašen, nisu ga već htjeli u njegovu službu, od koje nije ni dignut bio. Odnosna kotarska oblast uputila ga je zemaljskoj vladi. Na ovu je upravo molbu pišmano i došao osobno. Reklo mu se se je, da neima zakona, po kojem bi on mogao svoju službu opet zauzeti, i da je inozemac — promda je Hrvat iz Udline. Učinio je molbu na ministra skupnih finansija, odgovora još neima.

Bilo je već spomenuto, da je u proračunu 67.000 for. za stipendije. Među ostalim doznajom drugim pišmom — dobili su jih: sin jednoga računarskoga savjetnika u Sarajevu; sin jednoga učitelja u Bosni na školi; sudeć po imenu mjesta, vjemačkoj. Za ta dvojicu još bi se nekako dalo razumati; oti im u Bosni služu, mogu dobit podpore. Kako pak dodju druga dvojica, kojih jednoga je otac u Novom Sadu, drugoga učitelj u Beču, da toga, da uživaju stipendije Bosne i Hercegovine, to je ne razumijem.

A sada hoću da Vam, gospodo, približim sadržaj spomenice, što ju je lani dobio iz Bosne jedan zastupnik na caravinskom vijeću i meni izručio, i k njoj samo malo gdje što dodati.

U toj spomenici govori se najprije o poboljšanjih, koje su se sbile za vrijeme okupacije: sagradilo se je ometa i željeznica, i nađe je, da će se čim prije sagraditi ona total nužna željeznica Banjaluka-Spljet; ustanovilo se je poštarskih i telegrafskih ureda; uredilo i očistilo gradova; podiglo uredovnih zgrada, ustrojilo raznovrstnih škola.

Uz ta dobra ima pak zala, imenito za seosko pučanstvo, za kmeto, koja im priete propašću.

Sa desetinom je gore, kaže se u spomenici i dokaznje — nego li za otomansko vlada.

Pod njom su plaćali u naravi od onoga, što je Bug dođ, i nisu se već dalje za to imali brinuti. Sada moraju plaćati u novcu, dakle moraju prije prodati i to do nove godine. Ni to još nebi bilo toliko zlo; odgovara više duhu vremena. Zlo je, da vlada ustanovljuje cione, uz koje se proizvođi prodati nemogu. Tako su ustanovljene cione: za grab 20 avč. po oki, za pšenicu 12, za raž i kukuruz 9, za ječam i proso 7; a mogu se prodati grab po 10 da i no, pšenica od 6—7, raž i kukuruz po 4—5, ječam i proso po 3—4. Dakle jedva za polovicu ustanovljenih ciona; tako da mora posjednik prodati dvostruko, hoće li dobiti zahtjevani novac; avko da plaća na desetinu, nego petinu svojih prolivoda.

Nu to još nije sve. Desetari, to jest oni, koji propisuju desetinu, pišu često više nego li nadju, bud radi toga, što ne dobivaju stalno plaće nego postotak, bud radi toga, jer mađu takav nalog, kao što je to dr. Ma-

saryk već pokazao; a tako čino i prociinjivači duhana. To je desetina, što daju državi svi posjednici. Osim toga daju kmeti trećinu begovom. Tako da od pridjelaka daju četiri diela drugim, što je svakako jako mnogo; i to u najboljem slučaju onda, kad bi cione bile ustanovljene kako valja, i kad bi desetari pisali kako nadju.

Dođa li se tomu, da kmetovi plaćaju kućni danak, danak na malu živinu, da su obvezani na robotu, tad nam je rastu-mačivo, zašto od dana na dan propadaju. U obćini Balesgova, kotaru Banjalučkom, imalo je prije okupacije 100 posjednika najmanje po dva vola — a da je vol znamenit u gospodarstvu, to svatko zna; — lani 70 njih ni jednoga. — Vjerujem skupnoj preuzetosti gospodinu skupnom finansijskom ministru, da se je 11.000 kmetova za preko 3 milijuna torinti od-kupilo, al to se je moglo dogoditi sa pri-štednjom i novcem od prije. Svakako velik dio njih ne može se odkupiti uz terete, koje nose i uz obstojnost, da bankovni zavodi daju na posudu samo toliko, sa ko-liko mobilnoga kapitala se izkaže prosioc, i to potvrdom oblasti — a takovih je malo. I dođim se tako postupa — s urođje-nici, pogodjuje se doseljnikom. Niemci i Talijani doselivši se u okolicu Maglaja u okružju Banjalučkom, i drugi drugdje, imali su pogodnosti od vlada i bili za više vremena oslobođeni od svih bremenata. Tako su mogli nastati „Neu-Maglej“, „Rudolfsthal“, „Windhorst“, imena: koja ipak kažu noku tendenciju, koju se hoće težiti. I domaćih obrtnika i trgovaca je propale. Propale su tvornice željeza u mnogih mjestih, a ima slučaj, gdje domaćemu obrtniku nije se dopustilo preseliti iz jed-noga kotara u drugi, da tjera zanat — dođim se inozemci naseljuju gdje hoće.

Zalostno kod svega je to, da se trpi, i da se nesmie pritužiti, kao što je već dr. Masaryk naveo njeke primjere, a svo navadjam i ja neko.

Godine 1885. bilo je Njegovo Veličanstvo, naš cesar i kralj u Požeži. Mnogo ljudi sa svih strana Bosne i Hercegovine htjelo je do Njega, da mu se prituži, ali nisu dobili dozvole. Jedna deputacija išla je bez dozvole. U Požeži je bila prepo-znata, i doćionici uhvaćeni i zatvoreni kao „rebelli“. Ništa bolje nisu prošli oni, koji su se god. 1887. podali u Sarajevo, da se prituže kod zemaljske vlade, i svećenici i trgovci iz Banjaluke, koji su, pitani za savjet, savjetovali, nek se idu pritužiti Njegovoj Visosti, blagopokojnom prestolo-nasljedniku, kad se je nalazio tamo, bili su kao „rebelli“ označeni i zatvoreni. Oni, koji se kod samoga popisa desetine ili prociene duhana prituže, bivaju s mjesta zatvoreni. Ja vjerujem, da njegova pre-uzetost, gospodin finansijski ministar putuje po zemlji, kako je rekao — al znam takodjer, da se po činovnicih sve moguće čini, da do njega pritužbe nedodju.

Nit sloboda vjere, sajamčena genera-lom Filipovićem i kasnije konvencijom Austro-Ugarske i Turske, reć bi da se sruđa ne poštuje. Sluđajevi Usufe Delha-metović i Cvieto Sorniz, kad su htjelo preći na katoličku vjeru, poznati su. God. 1890. bio je na Tielovu u Mostaru sa-branjen javni obhod, koj se stoljača ob-državao pod Otomani; sabrana, koja je zlo djelovala i na pripadnike drugih dviju vjereizpovjesta. U najnovije doba bio je nepodstojan na glavnoj ulici u Mostaru biskup Bunčić od poslužnika kod okružnog suda, a list, koj je tražio zadovoljštinu za to, „Glas Hercegovca“, bio je zaplijenjen.

Obzirom na narodnu osjećanje, reć bi da vlada protivnost proti hrvatskomu. Hrvatskim novinam sabranjen je ulaz. „Glas Hercegovca“ pišao u hrvatskom smislu, biva često zaplijenjen. Gradjanin mostarski Spužević bio je zatvoren s toga, što je nosio na preiju hrvatsku trobojnicu. Ilir-ovatsko sveučilište Frana Jo-

sić a no dozvoljava se polaziti zemaljskim stipendistom.

A ipak, — bili su hrvatski patriote, koji su pripravljali put okupaciji, toli znamenitom političkom činu, kako je gospodin ministar u proračunskom odboru rekao; ipak je bio Hrvat na delu vojske, koja je semlje posjela, i on prvi njihov upravitelj; ipak mogu bit te zemlje pravno samo na temelju hrvatskoga državnoga prava osvo-jeone, anektirane, i sačinjavati pravi sastavni dio monarkije Habsburga! Do sad su, kako je po-znato, usled članka XXV. ugovora sklop-ljenoga u Berlinu 19. julija g. 1878. izmed Austro-Ugarske, Njemačke, Franczke, Ve-like Britanije, Italije, Ruske i Turske po Austro-Ugarskoj samo posjednute i upravljane. Tim posjednutom ili oku-pacijom, kako se doslovno voli u konven-ciji 21. aprila gđ. 1879. izmedju Austro-Ugarske i Turske, nije povrđjena suver-eniteta Njegova Veličanstva Sultana.

Tomu se je moglo izbjeći na temelju hrvatskoga državnoga prava.

Da te pokrajine državopravno kra-ljevstvu sve Hrvatske „totius Croatiae“ pripadaju, dosta je pogledati u povjest.

Za narodne hrvatske dinastije: kad se je hrvatski narod malo po malo ujedi-njivao i konsolidirao, i kad je već bio jak na kopnu i na moru (polovicom IX. sto-ljeća); kad se je kraljevstvo stvorilo (po-četkom X. vijeka); kad je ovo kraljevstvo uživalo veliki ugled u Evropi (u drugoj polovici XI. stoljeća). Spadalo su k njemu i Bosna i Hercegovina.

K istom kraljevstvu spadale su ono doba, kad su Hrvati isabrali i okrunili hrvatskom krunom u Biogradu na moru 1102. Kolovana iz arpadsko dinastije, i kad je on prisegao, da će braniti njegova prava i medje.

Pod to kraljevstvo spadale su i za Anžuvina, koje su Hrvati poave samo-stojno digli na svoj prijestol posle izumrđa arpadsko dinastije. I ako se je prema svrsi vlade Ljudevita bosanske ban Tvrdko zvao „kralj Bosne“, ima se to pripisati nezadovoljstvu Hrvata s vladanjem Ljude-vita, i valja pamtili, da mu se toga naslova nije pripoznalo, jer Bosna spada pod hrvatskoga kralja. Kao dielovi hrvatskoga kraljevstva smatralo se su Bosna i Her-cegovina i u onom hipu, kad su ono posle pada bugarskoga, arbskoga i istočnoga carstva pale pod vlast otomansku. (1493.)

Jedan dio njih spadao je i faktično k hrvatskomu kraljevstvu i u vrijeme, kad su Hrvati prejanoga habsburga Ferdinanda sa pravom nasliedstva u muškoj lozi „sua sponte“ 1527. isabrali za kralja Hrvatske, i kad je on za se i za svoje nasliednike potvrdio njihova prava i odložio rd.žonju austrijskih, imenito slovenskih zemalja, s Hrvatskom, na povoljnija vremena. Tim je, on i njegov reć, Habsburgi, dobio pravo je, on i njegovo kraljevstvo u tadanjih medjah, nego i na druge dielove, koji su mu prije pripadali, dakle i na Bosnu i Hercegovinu.

Na nje kao i na sve ostale zemlje dobili su pravo i nasliednici Karla VI. (III.) u ženskoj lozi, kad se je sklopila hrvatska pragmatička sankcija (godina 1712), i kad je istu cesar i kralj Karlo godine 1713. radošću pozdravio, prihvatilo i sankcionirao, i prava hrvatskoga naroda za se i za svoje nasliednike potvrdio.

„Sa vrijeme vlade Habsburga, kad su Hrvati i njihova braća Slovenci imali vo-jovati najžokće ratove sa Otomani, kad su u prvom redu branili zapad i krišćanstvo, bijahu još neko zemlje i predjeli kraje-vista. hrvatskoga osvojeni ili posjednati; ali i prije osvojene kao i ove dođe su malo po malo pod slavno žezlo Habsburga, zakonitih kraljeva ciele Hrvatske, tako imenito s jedne strane Dalmacija i Istra, u kojoj posliednjjoj su Mletčani rasne predjelo posjeli, ali koja, kako se izvjestno voli u epomenici bečkoga kabineta od

1890. na mljetački senat „spada hrvatskom kraljevstvu“ — „partinoi ed regnum Croatiae“, s drugo strane Slavonija, te konačno Bosna i Hercegovina.

Pod tim žezlom nalaze se svi dielovi hrvatskoga kraljevstva, al su inače raz-dieljeni i prerano upravljani, kako kažu i same delegacije — pošto je jedan dio njih zastupan u ovoj visokoj delegaciji, drugi u Ugarskoj, a Bosna i Hercegovina nigdje svojih delegata neima, i kako kažu i druga zakonotvorna tela, kojih opet Bosna i Hercegovina neima.

To se mora dogoditi utjelovljenjem Bosne i Hercegovine, uzpostavom ciele-kupnoga hrvatskoga kraljevstva, na temelju hrvatskoga državnoga prava, koje još podupire i kriopi kultura, jezik, i imenito narav sama, pošto se te dvie pokra-jine nalaze kao umetnute izmedju pokra-jina — Slavonija, Hrvatske, Dalmacija — o kojih nitko ne taji, da hrvatskom kra-ljevstvu spadaju.

Rečona uzpostava cielekupnoga hrvat-skoga kraljevstva i utjelovljenje Bosne i Hercegovine je nužda za hrvatski narod, jer si inače ne može osigurati svoje existencije nit se može kulturno i gospodarstveno razvijati.

Ona je istodobno od ovinentno probiti za našu prejasnu di-nastiju, za našu cielekupnu monarkiju, za njezinu jakost i moć, za koju se je hrvatski narod zauzeo toli često sa svojim dobrom i krvlju.

Toj uzpostavi i utjelovljenju nebi se imali protiviti drugi narodi monarkije, jer se tim ne vriedjaju njihova prava, i jer ako ne mare za probiti hrvatskoga naroda, mare za one dinastije i monarkije.

Izvanjsko države, a tu mislim ono, koje su sklopilo berlinski ugovor, nebi imale imati ništa proti tomu; jedno s toga, jer se neimaju brinuti, kako da si monar-kija osigura svoje probiti un: rjnimi uređ-bami; i drugo s toga, što se ih utjelov-ljenje Bosne i Hercegovine ne tiče, ili što bi pripoznalo opravdanost pripojenja, kad bi im se dokazalo, da ima monarkija, po kraljevstvu hrvatskom i Njegovoj zako-nitoj dinastiji, pravo na nje.

Pripominjom samo mimogred, da medju ono vlasti, kojih se to tiče, spada i Italija, kojih političari zahtievaju odtištati na zem-ljama za podporu, što ju daje Italija mo-narkiji u izložnoj politici; a dok se to sbude, blaghotan i popustljiv postupak sa Talijani monarkije, — što se baš u sadanje doba sbiva.

Na svrsi opažam još, da bi se uzpo-stavom hrvatskoga kraljevstva pod žezlom Habsburga i utjelovljenjem Bosne i Her-cegovine imalo ne samo spomenute koristi, nego tim bi na mnogo odpli troškovi, o kojih baš raspravljamo, za javnu sigurnost Bosne i Hercegovine, i da bismo bili bliže čemu o momentu, u kojem ne ćemo trebati oboruzanoga mira, i u kojem ćemo moć monarkije sa-stojati navlastito u zadovolj-stvu njezinih naroda.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

III. sjednica dne 14. sept. 1892.

(Nastavak).

Zastupnik Vergottini izvješćuje u ime finansijskoga odbora o obradunu za god. 1891. o zakladni uložaka i tuđjih novaca, te predlaže, da sabor obradun odobri sa prihodom od for. 820.469.40 1/2 i rashodom od for. 121.368.81 1/2, te sa viškom od for. 199.368.81 1/2, koji da se unose u račun od god. 1892. Prodlog prima većina bez rasprave.

Isti izvješćuje u ime istog odbora, o obradunu hrvatskijina sa predlogom, da se

odohri ono, što o tom predlaže zemaljski odbor.

Kod glavne rasprave reče zastupnik Volarić:

Visoki sabor!

Uzao sam rječ, da preporučim toli o. k. vladi, koji zemaljskomu odboru, da strogo nadziru, da se novci bratovština samo i isključivo u one svrhe troše, u koje su namijenjeni, i da se u tom poslu prišlo običajni glavar, da se drže odnosa pravilnika i postavljenoj propisa. Prije svega moram pripoznati, da naš zemaljski odbor u istinu od nazad nekoliko godina sa tim ide, da običajni glavari redovito podastiru na pregledbu odnose račune, ali samo u tomu se neslažom, što zemaljski odbor jednostavno uzetne izplatu novaca kod dotičnih o. k. poreskih ureda čim obdine nepošalju na dobri propisane račune, mjesto da sili jednostavno pod globu obdinskoga glavar, da zadovolji svojoj dužnosti. S tim naime, što zemaljski odbor uzetno, da se običajni izplate novci bratovština, naškodi jednostavno crkavam, siromahom i školam; koje u tomu nisu ništa skrivile, a nekazni obdinskoga glavar i članova posebne uprave, koji su jedini odgovorni, da se računi na dobri sastave i odpošalju; u takovih slučajevih preporučio bih dakle zemaljskomu odboru, da pristupi pod globu načelnika i članova posebne uprave, da redovito zadovolje svojoj dužnosti i da nato pazi kod svih običajni jednako i bez razlike, jer nebi bilo pravedno, da štiti obdine talijanske i njih potpri, a na naše navali sa ovom strogošću zakona.

Jur godine 1888 uposorio sam s ovoga mjesta zemaljski odbor na nekoje nezakonitosti, koje su u tom pogledu nastale bile kod oveske obdine. Onda sam potanko istaknuo bio, kako je ona obdina sa višim podobćina plaćala svoje učitelje i pokrivala manjak svoje uprave, mjesto da je upotribe i upredjeljeno svrhe ili uglavniči na krišati odnosa podobćina. Sami obdinski zastupnici talijanske stranke uložili su bill u tom poslu protivu onomu glavaru utok na zemaljski odbor, pak sve do dan danas nije, u koliko je meni znano, stvar svršena. Izprvica je zemaljski odbor branio glavara i samo izjavljiva, da su računi redovito podastrijeti i pregledani od računarskoga odjela, ali je uvijek promućao važnu okolnost, da su to bili samo obdinski računi, dočim posebnih računa za svaku podobćinu napose nije ni bilo, tako da se nije znalo koliko u to ime svake podobćina posjeduje i koliko njoj duguje oveska obdina. Kašnje, kad se zemaljski odbor pristunulo k zidu, izjavio je, da dio pripadajući školam podpada pazki i nadziranju o. k. kotarskoga školskoga vieća i nalazio je bio obdini, da stvar uredi i da sastavi izkaz za svaku pojedinu podobćinu posebice. Koliki je nered u tom pogledu vladao kod oveske obdine, razabire se od tuda, što je obdina izrađanala n. p. da imovina podobćine Stivanke iznaša for. 1665-10, a ona Martinčićice samo for. 865-81, dočim su iste podobćine potanko dokazale i dužile obdini, prva za for. 4114-04, a druga čak za for. 5258-91. Polag razvida, što ga je dato učiniti o. k. kotarsko školsko vieće u Ljubljani objavilo odlukom 4. novembra 1889 br. 188 imovina podobćine Stivanke iznašala bi for. 3124-60, a ona Martinčićice for. 2630-01 1/2. Proti tu odluku uložila je Stivanke podobćina 28. decembra 1889. utok, kašnje obratila se dva puta na ministarstvo i jednom prinjom na Njegovu Velikanstvo, pa utanož svemu tomu stvar još spava. Da bi naše podobćine štogod dugovale craskoj obdini, tad se nebi štedito nameta ili ovrhe i naš puk, makar iz boka, bio bi jur. usilovan platiti do zadnje pare.

Podobćine Stivan i Martinčićice neobhodno potrebuju svoje posebne škole; razvidi u tu svrhu bili su naredjeni, pa ipak sa svim tim još nisu računski dokončani i naše podobćine nemogu doć do svojih novaca, da si sagrade potrebite školske zgrade. Reklo mi se, da ja po prilici pred tri godine usgovarao o. k. lošinjeći kotarski poglavar onu podobćinara, da pitaju talijanske škole, da li ih prijavljiva, da će je čim prije dobit. Dakle sa potalijanđiti protuzakonito i proti svakoj pravici naš puk našlo bi se srođstvo, da se stvar dokonča, a ovakvo se pušća da spava. I to je dobro da zapamtimo!

Neradi, koje se odkrilo kod obdine oveske lahko da obstoje i drugdje, to bi bila doba, da na to oko svrno naš zemaljski odbor, da razvidi kod svih obdinskih pokrjetne kako se u tomu poslu postupi i gdje je potrebita na dobri shodna naredi, jer da se razbore upravlja sa novci bratovština, mogla bi laglje doći i pomažnja mjesto da svojih školskih zgrada i škola, i po malo sakupilo bi se za svako pojedi-

dino mjesto koja svotica, iz koje, bi se moglo priskođiti na pomoć siromahom puku u izvanrednih potrebah i prigodom kužnih bolestitih.

Prvišnjom odlukom od 31. maja 1845. imaju se dohđici bratovština; odbiv trškova, dieliti na tri dijela, od kojih jedan pripada dotičnim mjestnim crkavam, drugi školam a treći siromahom, a po 58-61, 62 i 68 obdinskoga računa imaju se novci za posebne svrhe, isključivo u one svrhe upotrijeti, a višak ili preostatak nakamitati, pa stoga neka o. k. kotarsko školsko vieće paze, da se to i čini sa djelom novaca bratovština namjenjenim školam; a zemaljski odbor nek nadzire, da se to provodi sa djelom namjenjenim siromahom, pak doć do mala imat, i pomažnja mjesto pokrajine svoje posebne glavnice za škole i za siromahom.

(Obćinstvo na galeriji ponašalo se neprikladno mrmrlajuć i kašnjuć sad na jednoj sad na drugoj strani.)

Predlog odbora prima većina. Zastupnik Buba izviećuje i ime istoga odbora o obračunu za god. 1891 i proračunu za 1893. zaklade zemaljskih činovnika, te predlaže:

- 1. da se odobri obračun za god. 1891. sa for. 13,327.14 1/2 prihoda, sa jednakim razhodom, te sa viškom od for. 8800 u javnih obveznicah i for. 597-95 1/2 u gotovom novcu, od kojih imade se uložiti for. 473-60 1/2 u javne papire.
2. proračun za 1893 odobrava se sa for. 8500 potrebe i sa toliko pokrivanja, k čemu imade doprineseti zemaljska zaklada for. 3076.

Većina odobri izvieće bez rasprave. Isti izviećuje o proračunu za godinu 1893 zemaljske razteretne zaklade sa predlogom:

- 1. odobrava se proračun sa for. 94-028 potreba i pokrivanja;
2. odobrava se namet 10% na sve izravno poreze uz izvanredni državni namet, koj se plaća u pokrajini za pokrivanje manjka u zakladi.

(Konao sledi).

Glavna Skupština

učiteljskoga društva za kotar Volosko.

Dne 21. pr. mj. imalo je učiteljsko društvo za kotar Volosko svoju II. glavnu skupštinu u Pođgradu. Oko deseta u jutro bila već većina članova na okupu. Svi prisustvovali sv. misi, što ju je služio društveni predjednik častni gosp. pop Nikola Butković, nadučitelj u Kastvu, a zatim se podše u liepu sgrađu "Narodne škole" okičenu hrvatskom trobojnicom i začastvom naše pokrajine, gdje se je ravno o počno začelo ovo prvo društveno saborovanje.

Bijahu prisutni a) od odbora gg.: Nikola Butković predjednik, Ante Dukić podpredjednik i Miroslav Grozman sborovodja; b) od ostalih članova gg.: Baffo, Debenjak, Defranceschi (gdjica), Drujović, Franki, Irwan (gdjica), Jurinčić, Makarović, Mandić, Martelano, Nekerman, Rubeka Fr., Stišković, Tončić, Vlah (gdj.). Waikel i kasnije: Buoč, Petrić, i Šepić; o) od gostova: zemaljski zastupnik Jenko, kapelan Stemberger i absol. uč. kandidat Ribarić.

Gosp. predjednik konstatuje zakoniti broj članova i proglašuje skupštinu otvorenom. Pohvalom spominje o. k. kot. škol. vieće, koje je članovima za ovaj dan dalo dopust, a nemože da neprečori one članove (ekoro polovicu), koji većinom bez izpridanja izostaje od ove glavne skupštine. Govori nadalje o svrbi društva "zadatka učiteljskoga; o podlozi narodnog jezika i vjere u obudu i uzgoju, kako ju je označio glavni Komonarky, to o plodu, što čamo ga ubrati, ako budemo sdušno i požrtvorno vršili svoje učiteljske dužnosti.

Govor gosp. predjednika liepo se je dojmio, to je na svrbi skupština zašornio zaorila: Siava Komonarkom! Živio predjednik!

Predjednik predstavlja skupštini G. Jenka. Ovaj izjavlja, kako mu je drago, da kao načelnik Podgradske obdine i zastupnik Voloskoga kotara može ovu skupštinu što sračunlje podstavit; spominje velikim zadovoljstvom slogu i usajmnošet Slovence i Hrvata u ovom kotaru, te se nada, da će se ona i unapred ne samo uživati, nego i ještati. Na mirne, dostojanstvene i iskrene riječi vriednog rodoljuba, odvratio je skupštinar burnim život-uzletim.

Budući se liči dan slavio sv. Matej, odaslela bi se skupština na predlog gosp. Waikela velen. gosp. drn. Matka u La-

grnju sljedeća brzojavka: "Prigodom Vašega imenidana, učiteljsko društvo kotara Voloske danas ovdje sboruje, prijatelju školstva i pučke prošviete najerdačnijoj čestiti."

Radi odsutnosti tajnika bira se bilježnikom gosp. Štiković. Ovaj predlaže, da se rasprava, vođe što, kraje i jezgrovitije, da se već prvi dan obavli. Predlog se prima, te se prelazi na 2. točku dnevnoga reda: "Rasprava o napametnom računanju u pučkoj školi."

O predmetu čita g. Franki, a zatim Fr. Rubeka, izvadak odsutnog blagajnika G. Dubrovića. Oboje se radije primaju sa pohvalom na znanje. Gospodin Grozman spominje, da će se računice radi promjene valuta morati preraditi, te bi želio, da se onda što više sadataka sa uporabom nove valute izvrsti. Čita još o predmetu gosp. Drujović. Gosp. podpredjednik izdize, da se proširani referati obaziru više na čisto napametno, ili bolje ustamono računanje, nego li na uporabno napametno računanje. On želi, da se ovo goji u svih škol. godinah barem 2 polusata na tjedan u svakom odjelu (rasredu), budući se k pravom razumnom računanju ne dolazi drugače van dugotrajnim vježbojem u razlučivanju, prosudivanju i zaključivanju, koje pam možo pružiti jedino uporabno napametno računanje. — Predjednik izjavlja, da će podnesna radnje poslati "ad circulandum" na sve članove, te prelazi na 3. točku: "Rasprava o tumačenju čitva u školi."

Čita o stvari g. Rubeka radnju gosp. Dubrovića, zatim razlaže g. podpredjednik sustavno, kako se imadu tumačiti pojedine riječi, fraze i izrazi, ciele izreke, te pojedina čitva u svojoj ciolosti. Gosp. predjednik izjavlja, da će radnju g. Dubrovića poslati "ad circulandum", a g. Dukića molli, da svoje liepo razlaganje izvoli napisati, da se njime mogu okoristiti i odsutni člani. Ovaj obućuje, da će to učiniti kad mu vrijeme dopusti.

Kod 4. točke "Rasprava o poboljšanju učiteljskoga stanja i dotični predlozi" drži obširan govor g. predjednik. On bi želio, da su pučki učitelji državni činovnici, ili ako ne to, da su barem svi izjednačeni u plaći. Ta jednaka obća plaća imala bi se temeljiti na nekom normalnom broju školske djeco; a sve šta bi učitelj imao više učenika — preko toga normalnoga broja — morao bi primati neku prama dotičnom višku razmjernu nagradu u. Tako bi urudjenje bilo posve pravedno, jer bi se prema trudu odmjeraliva i plaća. Vrieme službovanja imalo bi se pak na svaki način skratiti na 35 godina. Osim toga trebalo bi ciele pučko školstvo nekako slobodnije uruditi. Učitelj bi mogao na dan i više ura držati, pak svoj posao u manje mjeseci svršiti, i obratno; mogao bi i više škola nastati (u 2, 3 bližnjih silih), nu u nijednom slučaju nebi plaću i nagradu smio primati drugičje, van prema onom broju učenika, koja posve u sposobni, da znadu čitati, pisati i računati. Ovo troje pak morala bi država neoprostivo od svakoga zahtjevati; i onomu tko, rećimo do 15 godine, ovo nebi naučio, udariti neku godišnju taku, kojom bi se ujedno donekle pokrivali izdatci za gori spomenute nagrade. Vriedno i osobito nadareno nu siromahno djeko imalo bi država na svoj trošak izkolati. Govornik ništa nepredlaže, on samo daje svoje uszoro na razmatranje. Na koncu još dvoje je naglasuje: da moramo kod nadležnih faktora neprestano nastojati oko poboljšanja našega stanja, makar i nepostigli namah što žudimo; ako ne nama, da barem našim nasljednikom štogod stećemo; drugo, da moramo na javno st a našim željama i zahtjevima, jer dok nas neupodpre javno mnijenje, nu sabornicah se neće puno na naše želje osvrtati. (Sledi).

Zapljena. Državno odvjetništvo zapljenilo je prvo izdanje današnjeg broja slijedećim dopisom:

Otvoreni nalog. Nalažem gospodinu o. kr. cono. Linhart, da postupa zakonskim propisom na zapljenje svih primjeraka lista Naša Sloga današ jega dana br. 34. koje bi našao u uredništvu, administraciji i odpravništvu, kad i u tiskarni Doleno, gdje će zapleniti i također dotični tiskarski sastavak, te nadmetnuti uredovni pošat, illi, sporazumkom tiskara, razložiti tiskarski slog. Ovoj naredbi bio je povodom članak: Dopis: U Beču vršten u rećenom listu,

— priuzdržavajuć si izpitavanje drugih članaka.

C. kr. državno odvjetništvo Trst, dne 27. oktobra 1892.

Taddel. Za naše čitatelje priredili smo drugo izdanje izpustiv zapljenjeni dopis.

FILIJALKA

C. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplacila.

Table with interest rates: V vredn. papirjih za 4-dnovni odkaz 2 1/2%, 8-dnovni 3%, 30-dnovni 3 1/2%, 3-mesečni 4%, 6-mesečni 4 1/2%, 12-mesečni 5%.

Vplacovanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nahajajo v okrogu priporna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 12. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel. V vredn. papirjih 2 1/2% na vsako svoto. V napelostnih brez obresti.

Nakaznice za Dunaj, Prago, Pošto, Brno, Lvov, Tropano, Reko kar za Zagreb, Avad, Bilitz, Gablono, Gradec, Hermansdorf, Inostroj, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — b'ra's troškova.

Kupnja in prodaja vrednostih, diviz, kakor tudi novčenje kuponov 24-20 pri odbitku 1% provizije.

Predujm i. Sprejemajo se vsakovrstna vplacila pod ugodnimi pogoji.

Na jamstveno listine pogoji po dogovoru. Z odprtom kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostih obrestih po pogodbi. Uložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, alai ali srebreni donar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu. Trst, 18. maja 1892. 20-24

Čast nam je preporučiti p. n. obćinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinocno poznatu, ta obćinim modernim pisanim strojevi provideju

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavija svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te proporuća se osobito za ove vrsti tiskanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artije i zavilke s napisom, proporcione karte, posjetnice, zaručice i vjenčane objave, pozive, razporede, svezice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, rošćilnice, punomoći, ostenke, listovnice, svakovrstna skrižaljke, izvješćene cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. obćinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naruditelju u svakom pogledu zadovoljiti kolli brzom i toćnom podvorbom, toli jeftinom cenom i ukusnom zradhom.

Onda ima na prodaj slijedeće knjige: Kmetijsko borilo za nadaljevanje toćnja ljudskih žol in gospodarstva v pouk oiena prije 50 grā sada 40 tvrdo vezana n. 20 Soudnjiki obrasci sastavljeni B. Trovov n. 20 Vilim Tol, provod Cugnera n. 20 Ljudmila prevod J. Lebana n. 20 Filip prevod Križman n. 20 Antovna prevod Križman n. 20 Pjesma o svrnu prevod A. K. Istranin n. 20 Istra pjesma A. K. n. 20 Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih je obćinstvu preporučamo. Dri u salini (kladiv) sve potrebne knoico i knjige sa crkvene urade. Kod narudživanja tiskarnica i drugog, molimo naznačiti to ćno naručbu i dotični naslov (adrestu) narudžitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Plazza Casarova št. 2. (uhod z via Post.)

Živili sokoli!

Kršni dive, dični lave Živio nam Vjekoslavo Živio Te Bog! Ti ponosno dičeš čelo, Na braniku stojiš smiolo Roda hrvatskog! Ti Hrvata prava slika, Ti si ponos! Ti si dike, Tušnog roda moć, Živio nam Vjekoslavo, Kršni dive, dični lave,

Živio To Bog!
 Put sjevera odletio
 Ti si smotat prvi bio,
 Dođe kabanje d' r' g.
 Dva skokla sad imamo,
 Na sjeveru lednomo tamo
 Zamoje cieti jug.
 Na vijini neprestano,
 Raskivate teške lance
 Vaš se duje glas —
 I tražite sudbu, revno
 Naše pravo staro, drevno
 Našeg roda opas!

Do dva diva, do dva lava
 Vi ste dika stranke prava,
 Vi ste pomni njen,
 Spremi nuyek da Vi date
 Boljak, stanje, sa Hrvate
 Život dragocini!
 Na sjeveru Vaša riedi
 Sad se ori — s juga jeđi
 Gromka opet sad,
 I razkriva cietom svistu
 Naše tekuje, krvivu kietu
 I naš gorji jad!

I sred biele Pošte, lave,
 Sad se diže, Vjekoslave,
 Branji narod tvoji,
 Na podlozi prava davna,
 Da Hrvataka bude slavna
 Pitaš njezin spoj!
 Raj nam živi Vjekoslave,
 A za Matka drugog lava
 Kraja istarskog,
 Da nam vrato dnevo zlate,
 Da nam prenu svu Hrvate,
 Nek ih živi Bog!

Rikard Katalinić-Jeršov.

Franina i Jurina

Fr. Dokle Jurino tako prešno?
 Jur. Borbe baš u Buje k duhtoru.
 Fr. Ča ti je huje?
 Jur. Ni mi niš ne od boli, nego rabi mi
 duhtor od zakona al pravdaš.
 Fr. Vero ti je bliže u Sternu; tamo ćeš
 nađ jedno dva tri, ki se razumiju va
 leju kako i tovar va muziku!
 Jur. Aba! to su oni, ki te poć delat za-
 mon va Rovinj.
 Fr. Su ga već starih, samo njim fal još
 dipton.

Fr. Koliko duš je na svoj Pidanšćin?
 Jur. Malo već od tresh milijari.
 Fr. Koliko ih je od teh tresh milijari Ta-
 lijani?
 Jur. (Broji) Jedan — dva — tri — čet-
 iri — četiri — i još-jedan, pět Ta-
 lijani svih skupa!
 Fr. A koliko je Hrvati?
 Jur. Malo već od tresh milijari, manje teh
 pět Talijani!!

Različite vesti.

Imenovanja. Poštarskimi kontrolori imenovani su, među ostalimi, pošt. oficijali gg. Ivan Burger u Trstu, Fran Furlani sa Gorici i Viktor Jendić sa Ljubljano.
 Novi član utemeljitelj „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri“. Veleučeni gospodin dr. Juraj Zerjavio, župnik u Marija Bistrici i obće poznati hrvatski rodoljub, pripisao je našom uredniku for. 25. da ga upiše kano člana utemeljitelja naše plemenite „Bratovštine“.
 Zadovoljujuć ovim dičnom svećeniku i rodoljubu, zahvaljujemo mu u ime „Bratovštine“ što toplije na izdašnoj pomoći, izrazujuć iskrenu želju; množili se ovakvi prijatelji istarskih Hrvata!
 Govor zastupnika i delegata g. prof. Vjekoslava Spinčića, isređen kod rasprave proračuna vojeu mornarice u sjednici austrijske delegacije dne 19. oktobra 1892.

u Budimpešti, donesti čemo u budućem broju, jer nam za danas, nedođaje prostora.
Carovlnsko vijeće započelo će opet svoje djelovanje dne 5. novembra t. god. Do to doba svršiti će delegacije svoje sasjedanje.
Opunjak. U izvaji narodnoga zastupnika i delegata za Istru g. prof. Vjekoslava Spinčića, kod rasprave o istarskoj politici, priblednoj u 42. broju „Naše Sloge“ izpale su nam u prijedloznoj isreci riedi: (imeđu „probiti“ s jedne i naše monarhije s druge strane) „naše prajsane dinastije“, što ovim dopunjujemo.
Pogodio je u srce. Glasilo zemaljskoga odbora i saborske većine u Poruđu, glasoviti „Istria“ bavi se u dvih posljednjih brojevih na široko i daleko sa djelovanjem austrijske delegacije tražeć eitpazom tobožnje neuspjehe mladosteskih delegata i našega velovriednoga g. prof. Spinčića. Osobito ovoga zadnjega uzela je „baba“ na sito i rošito nebi li gdjegod što neugodna proti njegovom radu u delegaciji našla. U zadnjem broju, primjerice, imade tri glavne: „Janka“ jedino o djelovanju delegacije, te bocka u svakom od njih g. delegata Spinčića, što je najbolji znak, da je on svojim izvršnim govori u austrijskoj delegaciji pogodio istarske Talijanaše u srce.
K občinskim izborom u Pomjanu. Poznati jur komesar Petria izabrao je u Pomjanu četvoricu pomjanskih obćinara, koji će zasjedati u komisiji kod predstojećih občinskih izbora. Ta četvorica jesu: Mate Parovel pok. Antona iz Serrasa, Ivan Viter pok. Matije iz Kostabone, Mate Pribac pok. Antona iz Šmarja i Dominik Babić iz Marezige.
 Ako smo dobro obavješćeni, dvojica pripada talijanskoj a druga dvojica slovenskoj strani.

Prvo posjelo „Slavjanske čitaonice“ u Trstu, obdržavano prošle subote, bijaše mnogobrojno posjećeno, te je bila zabava uz milozvuk tamburice i krasnih naših pjesama vrlo živahna. Drugo i dalnja posjela glasili će odbor putem naših časopisa.
Talijanski agitator odsuđen. Poznati Milosavich, bivši učitelj u Sovinjaku, koji se hvali i ponosi što bijahu njegovim nastojanjem na Buzešćini oživotvorene dvie podružnice glasovite „Luga nazionala“ (proti čemu će valjda protestirati buzetški spasiitelji, glasoviti izborni trgovac) bijaše nedavno odsuđen od kotarskoga suda u Motovunu na 24 sata zatvora radi uvriede poštenja. Ovoliko slavnoj „babi“ na znanje i ravnanje.

Veštica „Tržaškoga podpornega in bralnoga društva“, obdržavana prošle nedjelje uspjela je vrlo dobro u svakom obziru. Dvie kratke predstave, milozvučne pjesme i tamburaški zborovi zadovoljili su poave razigrano občinstvo, koje nije štedito živahnim odobravanjem.
 Iz Završja pišu nam 23. t. mj.: Doživio je starodavni gradić Završje riški dan slavljia, odpušćenja i uzhitia dne 15. o. m. j., kakovoga nije još nikada vidio. Bijaše to prigodom dolaska premil. i presv. našega biskupa Iv. Nep. dra. Glavine, da staru župnu crkvu obnovi i mramorni veliki oltar posveti.

Kod riedke te svečanosti, koja traješe cietle četiri ure, bijaše prisutno bazrojno mnoštvo pučke iz bliza i daleka, te veliki broj (15) svećenika naše i poročke biskupije.
 Sjajna bijaše i procesija, kad se je prenelo Božanstvo iz crkve Majke Božje u novu pivovarsku posvećenu crkvu. Koliki su tad suzo-radostnice ronili od uzhitia i radošti!

U večer intoga dana bijaše i najmanja kućica razsvjetljena u znak veselja, harmonosti i na čast premlotivoga vladike: pjevanje, sviranje i puškaranje pred pivovarskim stanom obijahše kraja ni konca.
 U nedjelju dielio je praveštili sv. p. tvrdu stošni djeca. Tko da se novosteli slušajuć, kako su djeca lepo u našem milom jeziku svojem župniku bez o ikakvoga straha ili srama na upite odgovarala?

Koliko li ne koristi puku vriedni svećenik, kada poznade njegov jezik; ter se ne stidi s njim obćiti?
 U svomu zadovoljan vrati se u večer praveštili biskup u Trst uz pratnju dvjuh đakana t. j. gg. Kalca i Botegvara preko Buzeta, odkud je bio i došao.

Iz sv. Lovreča pazeštiskoga pišu nam 23. t. m. Dno 22. t. m. promijeno je nakon kratke ali teške bolesti vrlo čestit kmet i rodoljub Božo Babić, bivši občinski zastupnik. Pokojnik bijaše u narodnom pogledu vrlo odličan, te je uz našu narodnu stranku stajao čvrsto i nepomično,

što se je pokazalo osobito prigodom zadnjih izbora za carovlnsko vijeće.
 Sprevištaji podijelio raj nebeski vrlomu našemu Babiću.
Dar banke „Slavija“. Upravno vijeće rodoljubne banke „Slavija“ u Pragu podarilo je „Delaliskomu podpornomu društvu u Trstu“, for. 50. Bilježić taj plemeniti čin jedinoga slovenskoga zavoda te vrati u našoj državi, preporučamo i ovom zgođom-banku „Slavija“ kano osjeguravajuće društvo proti oganju, na život itd.
 Iz Sturne pišu nam 24. t. m. Javljamo vam se kano, al bolje ikad nego nikad. Već lanjske godine u broju 50 dične „Naše Sloge“ obećasmo, da čemo približiti imena onih naših slavništeranaca, koji su (dne 24. oktobra) lanjske godine počinili tako surov čin proti našem tadašnjem župopripravitelju gosp. Fr. Stefančiču, da mu je med nabražanim svietom teško naći para: Proti tim nepoštijem djedovske kulture bijaše rasprava na c. kr. sudu u Rovinju dne 19. i 20. prošloga septembra. Evo nas dakle, da se odazovemo našem obećanju pribiđujući vam imena tih junaka: Signori (moramo ih pisat talijanski, jer inače bi se uvriedili) Saincovich Matteo i Fedel Giovanni i Andrea odsudjeni jesu na 14 a Pettorosso Antonio na 12 dana zatvora (kako su sami kazali, jer svjedoci niu čuli ocaudu, budući da su zapustili bud prije nego odsudjenici).
 Slavna poročka „baba“ neovjekovjeđu imena tih svojih „patriota“ pak bi dobro, da ju na to sjetite.
 Nisu doduše strogo kažnjeni al i ta malenost ajećati će ih, da je ovdje službovao čboma čestit svećenik i pošten čovjek, koji je radb prašao ljudem nu nikada... Zupljani.

Banka „Slavija“ občini Kastav i „Bratovštini“. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Kastva, da je upravno vijeće osjeguravajućeg društva banke „Slavija“ nastojanjem g. Mirka Jelusića, zastupnika rečene banke u Kastvu, darovalo občini Kastavskoj for. 100 kano pripomoć k nabavi vatrogasnih sprava, široaljka itd.
 Nadalje darovalo je isto vijeće „Bratovštini“ hrvatskih ljudi u Istri utemeljitelju svota od for. 25.

Iznasajuć taj plemeniti čin upravnog vijeća banke „Slavija“ na javnost, mislimo, da vršimo rodoljubnu svoju dužnost ako preporučimo našim prijateljima i znancom i ovom zgođom što toplije to slovensko solidno i čvrsto društvo. U občini kastavskoj imade „Slavija“ sljedeće zastupnike: Mirko Jelusić u Kastvu, Josip Kalčić u sv. Mateju, Fran Marčelja u Klani i Martin Gregarić u Brgradu.
 Izpod Učke. U dičnoj „Slogi“ od 6. oktobra t. g. bijaše samo letimico spomenuto ob občinskih izborih u Boljunu, a ja ćelim o tomu nešto više reći. Tekli su — što četo — kano i drugdje u Istri agitiralo se za mjesec prije, činili se sastanci i ove što sliedi. Ništa dakle nova. Samo ovaj put — budi mimogredoe napomenuto — turala nekoga gospoda svoj nos ozamo, gdje im nije bilo mjesta; svojim na one bez izbornog prava. Ore je potrebno držati daloko od puka.

Imediju 18 novoozabranih zastupnika osam je mladih; zastupstvo bit će dakle pomladjeno, ali time — ne varam li se — ne će se stvari radikalno promijeniti, bar ne onoliko, koliko bi bilo željeti. Jer uprava stoji ovdje u glavavoh — bolje tajukovih rukoh, pa prema sposobnostim i političkom mišljenju ovoga ili onoga, stvar će naša padati ili rasti. Pojedini zastupnici, bilo u sjednostih ili ma gdje drugdje, imali bi se zauzeti odlučno za materijalnu i moralno dobro svojih občina, i bdivano protiviti se stariim griehom kabineta boljunske vlade. Nu posmiju višo tjerati politiku i život nehajstva, hemara: nesmijeje više ići sve po staru. Oni se moraju brinuti za svoj jezik i narodnost. Po staru nasmiju teći „li župni“ posibvi, nemarko, jesu li hvalovriedni ili nišiti. Naš puk je mičan i miroljubiv a tako i njegovi zastupnici. Ali to nevalja uviek, osobito tada, kad nam treba tražiti narodnog pravos, pravo našem jeziku svuda, gdje ga ide. Ljubav do jezika i domovine i jednili je, ojačala i spasiła Njemačku i Italiju, a da ne spominjemo druge. Želimo li i mi to postići, a mi se povedimo za njihovim primjerom: cijenimo i ljubimo naš hrvatski jezik i naš narod; tražimo i uopredjemo slogu naroda, za složni i ujedinjeni biti čemo slobodni i sretni. Preporučiti se uporedi i našim mušavim, ugašati novi dah naprednih naroda, duh našim, koji teži za slobodom i pravdom svoga naroda. Nadamo se, da će ga naše sve novoozabrano naše zastupstva, a pouzajda-

to očekujemo od izobražene sila — da će ugašati lekru pravog rodoljublja i života medju zastupstvom, dosljedno i medju pukom. Odlučno i uztrajno nek se zahtjeva ono što nas ide; mljadnost narodna i tako gaš preveć ubija. Ne valja nehajno mbriti kano do sada ono, što nam sakrivljaju bilo tko mu drago, nego se odlučno protiviti svemu i svima, koji naš priede u dnevnom i tjeloesnom napredku.
 Akoprom se s naše strane nastoji, da se u duhu puka uolipi duh narodnosti, pod čijom zastavom treba, da se bori, ipak doadašnji kano i nedavni obć. izbori jesu više osobne naravi. Ovaj neće glasovati za onoga i obratno, jer su im možda domaći odnosaji unakrat, i radi što drugih malenkosti. Vidio sam dapače i jednog našeg gospodina zauzeta za voditelja tobožnje talijanske stranke. Vriedno je ipak spomenuti, da ovaj put oni iz okolnih sela poavema prozriše naš slavni Boljun grad, to nijedan građjanin nije izabran u novo zastupstvo. Utješljiv pobaj za cietlo! Morate bo znati, da su u Boljunu egoljni Talijani najčistie krvi (!) s toga ostaviti ih gdje na ciedilu, znak je, da su se stvari poboljšale i da će biti još bolje. Što postigosmo dakle s izbori? Postigosmo to, što smo izabrali u zastupstvo nešto više odlučnijih, uplivnijih mušava naše mieli, da su izabrani svi Hrvati po jeziku, samo ne po politički: mišljenju, jer su nekoi politički nezreli, koji će doskora birati obćini načelnika, što je za nas najznamenovitije, jer njemu je ovdje slobodno uzkliknuti s onim kraljom iz poviesti: Ja sam država, dotično: je sam občina. — Uspjeh konstituiranja javiti ću vam.
„Empirička Psihologija“ za školsku i privatnu potrebu. Napisao dr. Josip Posedel, profesor u c. kr. gimnaziji dubrovačkoj. U Senju, brzotiskom H. Lusteru 1892. Knjiga je ta napisana u prvot vrati za našu mladež na gimnazijah, ali će dobro doći i širem občinstvu, napose gg. učiteljom i učiteljskim pripravnikom, kojim je poznavanje psihologije neobhodno potrebno, pa se do sada neugoše poslužiti ovakvom hrvatskom knjigom. Preporučamo dakle rečeni krugovom, napose kod nas u Istri, rečenu knjigu, koja vriedi kod knjižara (H. Luster-a u Senju) for. 1.40 a kod g. pisca u Dubrovniku samo for. 1.20.
Trgovcem sa vinom i kečmarom, koji kanoi ovo godišu po vinu u Istru, preporučamo toplo, da nezalaze u gradove, već u sela, gdje će dobiti nepokvareno vino i uz nižu cietu.
 Evo njim i danas nekoliko mjesta i osoba, na koje se mogu mirne duše obratiti.
 Za obćinu Motovun: Stjepan Kramar, posjednik u Rakotolu (pošta Motovun).
 Za obćinu Vrsar (Orsara) Vinko Piemonte, posjednik u sv. Lovreču Pazeštiskom.
 Za poćobćinu sv. Patar u Šumi: Mate Lazarić posjednik.
 U svih tih mjestih naći će trgovci obilno vrlo dobro vino.
 Molimo naše slovenske drugove, da upozore slovenske trgovce iz susjednih pokrajinal na spomenute osobe.
Vienac br. 43. od 22. listopada izišao je s ovim sadržajem: Iz samoe. Spjelo Mirosljub. — Konao kraju. Pripovijetka Ladielav Z. Ladanjski. (Nastavak.) — Obiteljska areca. Roman grofa L. N. Tolotja. S ruskoga prevoe Ivan Z. Gojkan. (1859) (Svršetak). — Dvoet pisama filozofa Senoe prijatelju Luciliju. Prevoe St. Seno. — Vratnik i Oltari. Putopisna areca. (Nastavak). — Rasdržite i strasti. Oritica iz psihologije. Napisao J. P. — Listak: Književnost. Umjetnost. Sveštioe. — Slika: Slovenska Gorica. — „Vienac“ izlazi svakog subota na dva arka. Cietna mu je na četvrt godina i for. 50 nč., poćtom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se još dobiti.

Listnica predništvo.
 „Sl. Časr Marietrou“ u Beču. Nomenoto lista dati na „poku“ s nikomu.
 „Slav. Hrv. Lit. Meducliu.“ Ono for. 2. upisano na račun vaše predplate. Živili!
 Gosp. I. M. u sv. L.: Ob onom poslu drugi put bradšan odprav!

Listnica uprave.
 Gosp. A. P. u P. List Vam ide od 1. ujočna 1892. Uplatili ste ugoje ukupno do sada for. 15. Dugujete nam dakle samo za tek. god. Hvala na rodoljubnoj odluci; Živili!
 Uplatili su nadalje za „N. Sl.“: gg. N. J. Novigrad for. 2.50. P. N. Beruš for. 2.50. G. H. Beruš for. 2.50. F. J. Trst for. 3. B. A. Pavia for. 1.40. D. E. Kralovec for. 2.50. Bibl. Ag. Krlk for. 2.50. D. E. Kralovec for. 2. V. V. Kopal for. 3. V. Korbun for. 5. P. E. Kopal for. 2.50. K. E. Bukavac for. 2. M. I. Bakar for. 1. M. P. Štak for. 1. E. M. Zagreb for. 5. I. T. Boljun for. 1. F. E. Boljun for. 1. G. L. Sobin for. 2. B. P.

Malinska for. 2. R. N. Lošinj for. 2. M. J. sv. Lovreč for. 230. P. V. sv. Lovreč for. 2. V. J. Jurčić for. 20. M. J. Baška for. 450. L. F. sv. Putar for. 7. V. A. Rioka for. 5. S. J. Zabičić for. 2. C. A. Zdrnja for. 4. Ug. hr. par. dr. Rioka for. 15. Hrv. štad. Zagreb for. 5. D. B. Corovlje for. 250. Cit. sv. Barbara for. 250. K. M. Frančić for. 1.35. V. dr. A. Dlakovo for. 5. Cit. Kaskobag for. 1.35. Obdružba Knastar for. 10. R. L. Trst for. 5. M. K. Zmari for. 10. V. S. Prezid for. 5. H. N. Grižanar for. 2. 5b. duh. ml. Zagreb for. 5. (Dalje sledi.)

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih silka. 23-53

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskalice (preše) za maštenje grozdja, si-saljke, cjovi, slamosnice itd. izgrađuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo.

Lutritski brojevi				
	Dno 22. oktobra			
Boč	29	15	34	47 19
Grac	41	10	38	19 34
Dno 28. oktobra				
Brno	4f	75	35	70 69

Javna zahvala.

Slavnomu upravnomu vieću osjegurajućeg društva banke „Slavija“ na podarenih nam 50 for. zahvaljuje se podpisano najsrdačnije kličući: Bog plati i postotrući!

Predejedništvo „Delafskoga podp. društva“ u Trstu, dne 25. oktobra 1892.

Mate Mandić, Ivan Umek, predsjednik, tajnik,

Javna zahvala.

Podpisano obdružno poglavarstvo smatra u ugodnom dužnosti zahvaliti se javno slavnom upravnomu vieću uzajamno osjeguravajuće banke

„Slavija“

u Pragu na darovanom prinosu u iznosu od jedne stotine (100) forintih k nabavi štrcaljke i gaselnih uprava, a to putem mjestnog zastupnika i povjerenika g. Mirka Jelutića u Kastru.

Zato i ovom prigodom preporuča podpisano poglavarstvo banku „Slavija“ kao čvrst i solidan narodni zavod svakomu, da si za male novce imetak proti nesreći ognja ili život osjigura.

Glavarstvo obdružno Kastrav, dne 24. oktobra 1892.

Obdružni glavar: Munić v. r.

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cijevih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto građeno, to izrađuje i drugo radnje klesarske uz najniže cene. Ilustrirani cenik dobivaju se gratis. 23-52

Bogat izbor

podoba od kanebuka i kovanih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, radna uredovanja, kovanih tablica za stanove, ključ, tvornice, voličkih pečata za označavanje pošiljaka, monograma, crnila nozbrisičnog za pečate itd. za najniže cene. — Prodavači i agenti dobivaju dobar popust. U pokrajina idu pošiljke uz pouzdanje.

G. BATTARA i dr. TRST 23-52 ulica sv. Katarine br. 3. Tvornica pečata i sličnih predmeta.

J. Klemenc TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajob se toj potrebi, vsvojam se nuznjanati slavnomu obdružstvu, da jo moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 3. popolinova preskrbljena z vsakovrstnim volinoinim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volinacim izdijelate volne, preprostitim podstavom, belim in barvanim, mnogostih vrat perilom, vsake bože volinacastim ogrinjacama, velikim in malim, lanenim, vosanimi robom, naglavljenim vosanimi robom, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srjajcimi Jäger, tričici za gospe in z svilo ter z volinacim zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Naručba pošta brzo i točno po pošti. Do mala pošte svojega agenta u Istru sa azoriki tur prost, da bi sl obdružno pri njemu rolu naručilo. 0-6

Za štrcaljku (peronospori)

prihvaćeno od poljodjeljskog društva u Trstu primaju se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod **ERMANO TUREK i drug** Ulica Sanita br. 11. u Trstu.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519. Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najljepše vrsti; orvano, žuto, zlatno, višnjevo i crno po 28 vrš kilo. Olovno bijelo po 32 vrš kilo; tuiljno bijelo najljepše po 40 vrš kilo. Ostal toga velik izbor bojah na vodu i kitova svake vrsti po cijenah, s kojimi njo moguće konkurirati. Skladište glasovitog pokropitolja od Kwidu (Kornburger Vichnärpuler) za životinje, labor mirodija, boja, likova — skladište ampura i modro galice za porabu kod treja. Naručiteljom daje se besplatna poraba telefona. 18-52

Jedino društvo pločara

Petar Levichnik i dr. Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedodbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izrađuju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeb za nepropušnost; nadejše bilo kakvo škodilo u cimentu Portlandu za kamajem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova i odstranjivanje vinge i smrada. Izvršuju svaki popravak na jako obaljene cione. Radnje obavljaju najvišom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd. Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena. U nadi, da ćemo biti radnjami poštadoni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem **Društvo pločara PETAR LEVICHNIK i dr.** Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52-22 vrata 11.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU skladišće svića voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 22-52

Proletna liečitba.

Čaj „Tisuć cvjetja“ (Millefiori.) Čisti krv, izvratno sredstvo kada poče u žoludcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečjenje stoji 80 novč. a dobio se u odlikovanju ljokarni **PRAXMARER** (telefon 207) „Aj due Mori“ TRST: Piazza grande. 23-52 Poštarske pošiljke odproma se odmah uz 55 vrš. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini utemeljena godine 1769. TRST, Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sljedeće osobitosti: Glasovito i pravo šaštre iz Brošje, željezo-Malesi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elikair Cocos okropiljući i probavljajući. Elikair China proti granzoli. Anaterinsku vodu za usta. Tokudi sapun proti osobinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrovanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijku essenou, ljok proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okropiljuće žoludca Prask za zube bijeli i ružičasti. Prask cipariki bijeli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kisilice kniza Estorhazy. 17-27 NB. Primaju se naručbe za turizmeto uz pogodbe povoljne i uz pouzdanje.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice, mlinae za čišćenje žita, izbiralnice, rezalnice krmie, mlinae za voće, tiskalnice za voće, grozdije i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. novog izvratnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču

2/2 Praterstrasse 78. Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju besplatno i franco. Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne. 10-20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 38-52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka: Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamiel. Prodaja vožnih listov: za vanko mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po nižani ceni.) Izdaja liste za tija in nazaj za jedno leto z obrestni po 20%, in to po ceniku, katerega si budi evropskega ili amerikankega društva. Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgova i preko Southamptona. — Za Afrika: preko Genova, preko Marsilje, preko Lioua, preko Londona i preko Darmoutha — Za Australijo: preko Genova, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prago Iquique (Itd.): preko Genova i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovu uljano i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z željeznicom) Panama, Iquique, itd. prek mjeja po nižani ceni. Potnikom ni treba, da zahtovajo narvedno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položaje kapore. Dost je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potom morajo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drugo od kjer odhaja parobrod od dnevih, dočenihi mu od agencije. Agencija bode pazila na tačnu odha janja, vrhu tega je v komunikaciji s vsami mesti in vsami društvii: in kjerkoli se oglašajo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bude takoj v oni kraj, od koder najpogorje odide parobrod, priporočujot jih samo takim društvom, koja skrobo za dobre hrano na parobrodih. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti ili povrnjuje se stroški, ako se taksnji po krivi agenciji, t. j. ako ne pripise o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se jo agencija smotila v računjanju, koliko časa traja željezniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku druge agencije za spedičije po vselj Severni Ameriki, izdajala bode roška listička karte po najnižiji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki. Za vsako određene mesto izdava ta agencija vozne karte. Gori omenjena agencija daje pojašenla glode ceno, kakor glode dneva in mesta odhoda. Preakrbija zabejo za priljege in blago za vsako mesto, po mođu ali po kopnem. Zaveruju se polpredavati v vsaki stvari, koja bi se bila morala izgubila ili porabila po poti v Ameriko ali kam drugam.